

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО**

Інститут філології й журналістики
Кафедра української літератури

ДИПЛОМНА РОБОТА

з історії української літератури
на тему:

**АВТОБІОГРАФІЧНА ПРОЗА ІВАНА ФРАНКА: ЗАСОБИ
ПСИХОЛОГІЧНОГО ОБРАЗОТВОРЕННЯ**

Студентки 4-го курсу АУФ групи
Галузі знань 0203 Гуманітарні науки
Напряму підготовки 6.020303 Філологія*.
Українська мова і література.
Броніцької Юлії Ярославівни

Науковий керівник: ст. викл. Ткаченко В. І.

Розширена шкала _____
Кількість балів _____ Оцінка ECTS _____

Голова комісії:

(підпис) (прізвище та ініціали)

Члени комісії:

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

(підпис) (прізвище та ініціали)

м. Вінниця – 2016 рік

План

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. АВТОБІОГРАФІЗМ ЯК ДОМІНАНТА ТВОРЧОСТІ ІВАНА ФРАНКА.....	6
РОЗДІЛ II. ХАРАКТЕР АВТОБІОГРАФІЧНОГО МАТЕРІАЛУ В МАЛІЙ ПРОЗІ ПИСЬМЕННИКА.....	21
2.1 РИСИ АВТОБІОГРАФІЗМУ В ДИТЯЧИХ ОПОВІДАННЯХ АВТОРА.....	26
2.2 ТВОРИ ГАЛИЦЬКОГО ЦИКЛУ.....	39
РОЗДІЛ III. СПЕЦИФІКА АВТОБІОГРАФІЧНОГО МАТЕРІАЛУ В ПОВІСТЯХ ТА РОМАНАХ І. ФРАНКА.....	47
3.1 ХАРАКТЕРИ ЖІНОЧИХ ОБРАЗІВ.....	59
3.2 ІСТОРІЯ АРЕШТАНТСЬКОГО ЖИТТЯ В ПРОЗІ І. ФРАНКА.....	65
ВИСНОВКИ.....	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	78

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Текстова структура прози Івана Франка кінця XIX – початку XX ст. у контексті сучасного літературного дискурсу вивчається з позиції алегоризації, параболізму, філософування, ірраціоналізму й амбівалентної проблематики. З погляду автобіографізму ця проза майже не розглядається. Отже, специфіка прозової спадщини письменника тематичної групи вимагає докладнішого розгляду і аналізу, що дасть змогу осмислити текстуальний ландшафт цього періоду як цілісне явище, яке має автобіографічне вираження у прозі автора.

У прозі письменника вже від самого початку його творчості виявлявся струмінь автобіографізму, який полягав у тому, що твори мали характер не тільки соціальної і психологічної студії, а й особистих переживань автора.

Художній і естетичний досвід Івана Франка як прозаїка заслуговує на увагу перш за все тому, що авторська особистість надзвичайно важлива в ідейно-тематичній і формотворчій системі його оповідань, а по-друге – ця проблема поетики оповідань І. Франка майже не вивчена. Усе це і зумовлює, на наш погляд, **актуальність** дослідження художньої майстерності Івана Франка крізь призму специфіки автобіографічної прози.

У поле спостережень потрапляє письменницький текст, засоби його творення, вираження рис автобіографізму у прозовій спадщині письменника. У центрі дослідження специфіка автобіографізму як домінанта творчості Івана Франка. Тому нашим завданням було дослідити, які саме риси автобіографічного матеріалу присутні у прозовій спадщині Івана Франка, яким чином та з якою метою він їх застосовує у творах. Далі звертаємо увагу на те, як характер автобіографізму виражений у малій прозі автора, в повістях та романах, які засоби психологічного образотворення використовує письменник для вираження автобіографізму.

Мета дипломної роботи спрямована на дослідження автобіографічного елемента в прозі Івана Франка. Для досягнення мети необхідно розглянути кілька **завдань**, а саме:

- проаналізувати наукову літературу;
- дослідити творчі імпульси появи твору і коло тих фактів, вражень та переживань, які склали підґрунтя життєвої і психологічної атмосфери, що творчо трансформувались у світ ідей та емоцій кожного з цих творів;
- дізнатись про передумови та історії написання автобіографічних творів І. Франка;
- дослідити оригінальну творчість письменника;
- проаналізувати специфіку автобіографізму.

Об'єкт дослідження – проза Івана Франка з погляду її автобіографічних особливостей (дитячі оповідання, твори галицького циклу, повісті та романи).

Предмет дослідження – характер автобіографічного матеріалу в прозі Івана Франка.

Наукова новизна отриманих результатів. Уперше проаналізовано прозову спадщину Івана Франка на основі біографічних матеріалів життя письменника, встановлено специфічні риси автобіографізму у творах автора, засоби психологічного образотворення, що застосовані І. Франком на позначення автобіографізму.

Теоретико-методологічну основу дослідження становлять праці Астаф'єва А., Бабенко Т., Багана О., Басса І., Безбородного Є., Белобрової П., Берко Т., Бондаренко А., Возняка С., Войтюка А., Гаєвської Л., Герасима Я., Голод Р., Горбач Н., Гуменного М., Гуменної В., Гундорової Т., Денисюка І., Дронь К., Дуркалевича В., Євшана М., Жук Н., Забужко О., Зерова М., Кашуби М., Климася М., Ковальчук А., Легкого М., Магери Т., Маланюка Є., Микитюка В., Іваницької М., Іванишиного М., Павличка С., Пастух Т., Пахльовської О., Погребенника В., Сабат Г., Скупейко Л., Стебуна І., Ткачука М., Ціхоцького І., Швець А., Юнга К.

Методи дослідження: синтез соціально-психологічного, порівняльного, аналітично-описового та біографічного методів.

Теоретичне значення роботи полягає у вивченні художньої майстерності І. Франка крізь призму автобіографічної прози.

Практичне значення одержаних результатів. Дипломна робота в цілому й опублікована стаття автора можуть використовуватися у процесі викладання теорії літератури, проведенні спецкурсів і спецсемінірів з терміносистем сучасного літературознавства, наратології, інтерпретації художніх текстів; пропозиції і висновки дипломної роботи сприятимуть удосконаленню навчально-наукової роботи на гуманітарних факультетах.

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження обговорено і схвалено на засіданні кафедри української літератури Інституту філології й журналістики Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Основні результати дипломного дослідження були апробовані на звітно-науковій конференції викладачів, аспірантів, магістрантів і студентів Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Публікації. За матеріалами дипломної роботи надруковано одну публікацію: «Характер автобіографізму у дитячих оповіданнях Івана Франка» (Вінниця, 2016).

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури, що нараховує 74 позиції. Загальний обсяг роботи становить 83 сторінки, основна частина складає 67 сторінок.

Список використаної літератури

1. Астаф'єв А. Трансформація суспільно-політичних поглядів Івана Франка / А. Астаф'єв // Молода нація. – 1996. – № 4. – С. 17.
2. Бабенко Т. Особливості авторської присутності в текстах сучасної художньо-біографічної прози / Т. Бабенко // Слово і час. – 2005. – № 10. – С. 39-45.
3. Баган О. Світоглядна еволюція Івана Франка як ключ до розуміння його творчості / О. Баган // Іван Франко. Збірник науково-методичних праць. – Дрогобич, 2003. – Вип. 1. – С. 6-15.
4. Басс І. Іван Франко. Біографія / І. Басс. – К.: Наукова думка, 1966. – 256 с.
5. Басс І. Художня проза Івана Франка / І. Басс. – К.: Наукова думка. – 1965. – 189 с.
6. Безбородний Є. Великий українець: [До 40-річчя І. Франка] / Є. Безбородний // Освіта. – 1996. – № 43-44. – С. 15.
7. Белоброва Т. Еволюція естетичних домінант в автопсихологічному дискурсі Франка / Т. Белоброва // Тернопільський нац. пед. унів. ім. В. Гнатюка. Наукові записки // Тернопіль: ТНПУ. – 2010. – Вип. 29. – С. 51-63.
8. Берко П., Небилюк М. Еволюція філософічно-політичних поглядів Івана Франка / П. Берко, М. Небилюк. – Борислав, 2001. – 387 с.
9. Бондаренко А. И. Я. Франко и проблемы персонализма / А. Бондаренко // Журнал практическая психология. – 2004. – № 10. – С. 50-60.
10. Возняк С. І. Франко – поборник єднання народів / С. Возняк. – Львів: Вища школа, 1974. – 142 с.
11. Войтюк А. Корифеї рідного слова: Т. Шевченко, І. Франко, Леся Українка, В. Стефаник / Ред. В. Іванишин. – Дрогобич: Відродження. – 1991. – 36 с.

12. Гаєвська Л. Іван Франко. Романтизм, натуралізм, реалізм? / Л. Гаєвська // Проблеми історії та теорії реалізму української літератури XIX - поч. XX ст. – К.: Наукова думка, 1991. – С. 2-5.
13. Гарасим Я. До джерел, етноестетика у теоретичній концепції Івана Франка / Я. Гарасим // Дзвін. – 2006. – № 3. – С. 162-164.
14. Голод Р. Поетика натуралізму в художній прозі І. Франка / Р.Голод // Молода нація: Альманах. – 2000. – № 4. – С. 137-153.
15. Горбач Н. До питання про філософські переконання Івана Франка / Н. Горбач // Іван Франко – письменник, мислитель, громадянин: Матеріали міжнародної наукової конференції. – Львів: Світ. – 1998. – С. 148-150.
16. Гуменний М., Гуменна В. Авторська характеристика і образна система І. Франка / М. Гуменний, В. Гуменна // Українська мова і література в школі. – 1999. – № 2. – С. 34-37.
17. Гуменний М., Гуменна В. До проблеми авторської особистості в дитячих оповіданнях І. Франка / М. Гуменний, В. Гуменна // Українська мова і література в школі. – 2000. – № 3. – С. 62-64.
18. Гундорова Т. Інтелігенція і народ в повістях Івана Франка 80-х років / Т. Гундорова. – К.: Наукова думка, 1985. – 278 с.
19. Гундорова Т. Розвиток епічної структури оповідання в українській літературі другої половини XIX ст. / Т. Гундорова // Розвиток жанрів в українській літературі XIX - поч. XX ст. – К.: Наукова думка, 1987. – 247 с.
20. Гундорова Т. Франко не Каменяр. Франко і Каменяр / Т. Гундорова – К.: Критика, 2006. – 352 с.
21. Денисюк І. Гуцульщина і гуцули в творах Івана Франка / І. Денисюк. – Львів: Писаний камінь. – 2014. – 119 с.
22. Денисюк І. Новаторство новелістики Івана Франка у контексті світової літератури / І. Денисюк // Іван Франко і світова культура: Матеріали Міжнародного симпозіуму ЮНЕСКО. – Львів, 1990. – Кн.1. – 262 с.

23. Денисюк І. Речник національної ідеї / І. Денисюк // Дзвін. – 2006. – № 8. – С. 103-112.
24. Денисюк І. Способи оповіді в малій прозі І. Франка / І. Денисюк // Українське літературознавство. – Вип. 7. – Львів, 1969. – С. 14-17.
25. Денисюк І. Розвиток української малої прози ХІХ - поч. ХХ ст. / І. Денисюк. – Львів. – 1999. – 96 с.
26. Денисюк І. Франкознавство: здобутки, втрати, перспективи / І. Денисюк // Іван Франко – письменник, мислитель, громадянин: Матеріали Міжнародної наукової конференції. – Львів, 1998. – С. 15.
27. Дронь К. «Тайнопис» саду в художній прозі Івана Франка: гра реальності та фантазії / К. Дронь // Слово і час. – 2009. – № 6. – С. 59-67.
28. Дуркалевич В. Художня проза Івана Франка / В. Дуркалевич // Слово і час. – 2005. – № 11. – С. 7-14.
29. Євшан М. Іван Франко. Нарис його літературної діяльності / М. Євшан // Критика. Літературознавство. Естетика. – К., 1998. – С. 150.
30. Жук Н. Проза Івана Франка / Н. Жук. – К.: Вища школа, 1977. – 242 с.
31. Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст: Франківський період / О. Забужко. – К., 1993. – С. 88-89.
32. Зеров М. Українське письменство ХІХ ст. від Куліша до Винниченка. – К.: Вища школа, 1987. – 225 с.
33. Кашуба М. Ідея суспільного прогресу в працях Івана Франка / М. Кашуба // Іван Франко – письменник, мислитель, громадянин: Матеріали міжнародної наукової конференції. – Львів: Світ, 1998. – С. 229-231.
34. Климась А. Світогляд Івана Франка / Климась А. – К.: Держполітвидав УРСР. – 1959. – 142 с.
35. Ковальчук А. Художній простір як засіб психологізму: (на матеріалі «кримінальної прози» І.Франка) / А. Ковальчук // Слово і час. – 2001. – № 7. – С. 73-77.

36. Легкий М. «Великий шум» Івана Франка: до поетики модернізму / М. Легкий // Українське літературознавство: зб. наук. пр. – Львів, 2003. – Вип. 66. – С. 81-85.
37. Легкий М. «Потік свідомості» в прозі Івана Франка / М. Легкий // Літературознавство. – К., 2000. – С. 12-15.
38. Легкий М. Риси імпресіонізму в новелістиці Івана Франка / М. Легкий // Українська філологія: Школи, постаті, проблеми. – Львів, 1999. – С. 55-56.
39. Магера Т. Мала проза Івана Франка в українській літературі кінця ХІХ - початку ХХ століття / Т. Магера // Літературознавство, 2008. – № 4. – С. 52-57.
40. Маланюк Є. Франко як явище інтелекту / Є. Маланюк // Українська мова та література. – 1996. – № 2. – С. 1-2.
41. Мельник В. Модернізм української прози: генеза, розвиток, історичне значення / В. Мельник // Сучасність. – 1996. – № 12. – С. 23-30.
42. Микитюк В. Подільська «Бурса» в рецепції Івана Франка / В. Микитюк // Слово і час. – 2010. – № 1. – С. 72-80.
43. Іваницька М. «На дні»: новаторська манера письма / М. Іваницька // Українська мова і література. – 2002. – № 3. – С. 12-15.
44. Іванишин М. Українська ідентичність у тлумаченні Івана Франка / М. Іванишин // Слово і час. – 2009. – С. 46-52.
45. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі / С. Павличко. – К., 1997. – 123 с.
46. Пастух Т. Печать недужого духу в повісті Івана Франка «Великий шум» / Т. Пастух // Українське літературознавство: збірник наукових праць. – Львів, 2001. – Вип. 64. – С. 28-32.
47. Пахльовська О. Творчість Івана Франка як модель культурно-національної стратегії / О. Пахльовська // Іван Франко – письменник, мислитель, громадянин: Матеріали міжнародної наукової конференції. – Львів, 1998. – С. 19-31.

48. Погребенник В. Франко: унікальні виміри таланту / В. Погребенник // Українська мова і література. – 2005. – № 43-44. – С. 3-25.
49. Сабат Г. Казки-«вандрівки» Івана Франка / Г. Сабат // Слово і час. – 2008. – № 8. – С. 55-51.
50. Скупейко Л. Проблема суспільної активності митця в естетиці Франка / Л. Скупейко. – К., 1984. – 182 с.
51. Стебун И. Концепция реализма в эстетике И. Франка / И. Стебун. – М.: Современный писатель, 1981. – 223 с.
52. Тарнавський Ю. Темна сторона місяця / Ю. Тарнавський // Критика. 2000. – Ч. 7-8. – 129 с.
53. Ткачук М. Жанрова структура романів Івана Франка / М. Ткачук. – Тернопіль, 1996. – 122 с.
54. Ткачук М. Концепт натуралізму і художнього шукання в «Бориславських оповіданнях» Івана Франка: навчальний посібник / М. Ткачук. – Тернопіль, 1997. – 64 с.
55. Ткачук М. Жанрова структура прози Івана Франка (бориславський цикл та романи з життя інтелігенції). Монографічне дослідження / М. Ткачук. – Тернопіль, 2003. – 382 с.
56. Франко З. Увінчаний шаною: [про аспекти й проблеми творчої діяльності І. Франка] / З. Франко. – К.: Україна, 1981. – 62 с.
57. Франко І. Борислав сміється. Повість. [передмова О. Мороза, канд. філ. наук] / І. Франко. – Львів: Каменяр, 1975. – 248 с.
58. Франко І. Вибрані твори [вступна стаття О. Мороза, А. Скоць «З думкою про народ і літературу»] / І. Франко. – Львів: Каменяр, 1977. – 254 с.
59. Франко І. Вибрані твори / І. Франко. – К.: Дніпро. – 1969. – 511 с.
60. Франко І. До світла. Оповідання [грав. Олени Кульчицької] / І. Франко. – К.: Дніпро, 1976. – 384 с.
61. Франко І. Каменярі мовами народів світу / упор. вступ. статті і примітки Ф. П. Погребенника: іл. А. В.Чебикіна. – К.: Наукова думка, 1983. – 193 с.
62. Франко І. Казки / І. Франко. – К.: Україна. – 1996. – 352 с.

63. Франко І. Краса і секрети творчості: статті, дослідження, листи / упоряд. Р. Т. Громяк . – К.: Мистецтво. – 1980. – 500 с.
64. Франко І. Міські повісті / І. Франко. – К.: Факт, 2008. – 478 с.
65. Франко І. Перехресні стежки: повість / І. Франко. – К.: Дніпро. – 1983. – 367 с.
66. Франко І. Повісті / Ред. О. М. Казакевич. – Львів: Каменярь. – 1990. – 368 с.
67. Франко І. Терен у нозі / І. Франко // Зібр. тв. у 50 т. – К., 1979. – Т. 21. – С. 390.
68. Франко І. Украдене щастя / І. Я. Франко. – Харків, 2005. – 415 с.
69. Франко І. Твори у 2-х томах / упор. підготов. текстів та прим. М. Л. Гончарука. – К.: Дніпро. – 1985. – 557 с.
70. Ціхоцький І. Мовностилістичні особливості у Франковій прозі / І. Ціхоцький // Дивослово. – 2005. – № 2. – С. 41-45.
71. Ціхоцький І. Мовностилістичні особливості наративу у Франковій прозі / І. Ціхоцький // Мовознавство. – № 3. – С. 41-45.
72. Швець А. Модель дитячого світу у прозі І. Франка / А. Швець // Дивослово. – 2005. – № 9. – С. 53-55.
73. Ціхоцький І. Професійна лексика в «бориславській» прозі Івана Франка [Текст] / І. Ціхоцький // Дивослово. – 2006. – № 8. – С. 7-12.
74. Юнг К. Об отношении аналитической психологии в поэзии / К. Юнг. – Избранное. – М., 1998. – 364 с.